

Història de la música hispànica

Codi: 100633

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500240 Musicologia	OT	3	0
2500240 Musicologia	OT	4	0

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Francesc D Assi Cortes Mir

Correu electrònic: Francesc.Cortes@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No hi ha prerequisits especials.

Objectius

L'assignatura pretén incidir en els aspectes més significatius de la Història Musical Hispànica, tot ubicant-los en el context d'on neixen i apuntant-ne les influències i ressonàncies que tingueren amb la resta d'Europa. Hom hi estudiarà els aspectes evolutius de l'estil musical que s'ha donat en les diverses àrees geogràfiques de la Península Ibèrica.

En acabar el curs:

- L'alumne serà capaç d'identificar correctament les peculiaritats estilístiques pertanyents a cada període i a cada gènere específic.
- L'alumne podrà analitzar, a partir de partitures i audicions, els trets estilístics pertanyents a una època i a un gènere determinats.
- Coneixerà els principals representants i les obres més destacades del repertori musical hispànic i sabrà ubicar-los a la seva època i al seu gènere.
- Serà capaç de contextualitzar les obres musicals, tot establint un vincle entre les formes i els trets estilístics musicals, i el context social, econòmic i cultural en el que es produeixen.
- Serà capaç de manejar amb coneixement crític i rigor científic la bibliografia i els fons musicogràfics dels diferents períodes estudiats, tant per ampliar coneixements, com per a la recerca.

Competències

Musicologia

- Analitzar críticament les obres musicals des de qualsevol punt de vista de la disciplina musicològica.
- Conèixer i comprendre l'evolució històrica de la música i les seves característiques tècniques, estilístiques, estètiques i interpretatives des d'una perspectiva diacrònica.

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Identificar i contrastar les diferents vies de recepció i consum musicals en la societat i en la cultura de cada època.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

Resultats d'aprenentatge

1. Contextualitzar en l'entorn històric i cultural les obres musicals des d'una perspectiva crítica.
2. Definir els processos de periodització i de classificació estilística i tipologia usuals en la conceptualització històrica del fet musical.
3. Establir els fenòmens de circulació de les idees en el domini musical.
4. Identificar el context en què s'inscriuen els processos històrics.
5. Identificar i ubicar críticament en la seva època històrica les diferents tipologies musicals.
6. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
7. Identificar les propietats estilístiques de cada període històric.
8. Reconèixer en la història de la música hispànica les característiques generals de la història de la música.
9. Relacionar els elements i els factors que intervenen en el desenvolupament dels processos històrics.
10. Resoldre problemes d'indole metodològica en l'àmbit de la musicologia.
11. Utilitzar correctament el lèxic específic de la història.

Continguts

1. Edat Mitjana

- 1.1. La música a la primitiva església hispànica
- 1.2. El cant gregorià a la península ibèrica: formació, implantació i consolidació. Formes paralitúrgiques: trops, seqüències i altres manifestacions.
- 1.3. Els orígens de la polifonia a la península ibèrica: el Codex Calixtinus, Manuscrit de Toledo i Còdex de les Huelgas.
- 1.4. La música profana medieval: les Cantigues de Martín Còdax, i les Cantigues de Santa Maria.
- 1.5. Fonts musicals del l'Ars Nova: Llibre Vermell de Montserrat.

2. Renaixement

- 2.1. El mecenatge musical: capelles musicals vinculades a diferents institucions polítiques i socials.
- 2.2. Fonts escrites sobre música del renaixement: Tractats (Ramos de Pareja, Fray Juan Bermudo, Francisco Salinas).
- 2.3. La música religiosa: organització litúrgica i formes musicals. Principals representants
- 2.4. La música profana: formes musicals, fonts (cançoners) i principals representants.

2.5. La música instrumental: orgue i *vihuela*.

3. El segle XVII

3.1. Característiques que marquen l'aparició d'un nou estil barroc: policoralitat, baix continu i melodia.

3.2. La música vocal religiosa

3.3. La música instrumental: orgue, *vihuela*, llaüt i guitarra.

3.4. La música vocal profana: òpera i naixement de la sarsuela barroca.

3.5. Teòrics (o tractadistes): Pietro Cerone, Andrés Lorente i Pablo Nasarre.

4. El segle XVIII

4.1. Música religiosa: principals capelles i representants més destacats.

4.2. La música de cambra: músics i corrents musicals dominants a la Cort i a la noblesa.

4.3. La música teatral: la influència italiana a la Cort. Companyies de teatre espanyoles i compositors espanyols.

5. El segle XIX

5.1. Conceptes fonamentals de la música del segle XIX a Espanya.

5.2. La música simfònica del segle XIX.

5.3. La sarsuela romàntica del segle XIX.

5.4. L'òpera i els projectes d'òpera nacional

5.5. La dona i la creació musical romàntica a la península

6. Els segles XX i XXI

6.1. La música fins a 1939: context social i cultural de l'època.

6.2. L'herència del nacionalisme espanyol: Felip Pedrell, Isaac Albéniz i Enric Granados. Espanya entre el modernisme i el nacionalisme.

6.3. L'obra de Manuel de Falla.

6.4. La Generació del 27: grup de Madrid i grup de Barcelona.

6.5. La música després de la Guerra Civil: context social i cultural, institucions musicals.

6.6. Les noves avantguardes: des de la Generació del 51 fins a l'actualitat.

Metodologia

El temari de l'assignatura es desenvoluparà en base a de diferents d'activitats: classes presencials, comentaris pràctics, audicions musicals i anàlisi d'obres.

Els materials es podran consultar al Campus virtual.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Audicions i anàlisi d'obres	10	0,4	5, 7, 8, 10
Classes presencials	33	1,32	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11
Tipus: Supervisades			
Exercicis breus	9	0,36	1, 6, 7, 10, 11
Tipus: Autònomes			
Estudi personal	25	1	1, 2, 4, 5, 7, 9, 10, 11
Lectura i estudi de la bibliografia proposada	25	1	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11
Lectures i audicions suplementàries proposades a classe	5	0,2	1, 4, 5, 7, 10, 11

Avaluació

La matèria s'avaluarà en base a tres activitats de caire obligatori, a més de l'assistència i participació a classe: dos exàmens (30% cadascun) i una sèrie d'exercicis (30%). L'assistència i participació, per altra banda, tindran un pes, en la nota final, d'un 10%: s'afegirà un punt a la qualificació final de tot aquell alumne que hagi acreditat un 80% o més d'assistència.

La data dels exàmens es publicitaran al Campus virtual.

Reavaluació: En el període de reavaluació, fixat per la Facultat, els alumnes que no hagin superat les activitats d'avaluació descrites podran demanar ser reavaluats amb un examen. Caldrà tenir en compte, tanmateix, que **per demanar ser reavaluat l'alumne haurà d'haver participat en totes activitats obligatòries d'avaluació indicades al primer paràgraf d'aquest apartat.**

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i participació	10	30	1,2	1, 4, 6, 7, 8, 10, 11
Examen 2a part	30	1	0,04	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
Exercicis	30	10	0,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
Exàmen 1	30	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11

Bibliografia

- AGUADÉ, R.Ma., *La veu de la dona a l'Edat Mitjana*, Ajuntament de Castelló d'Empúries, 1994.
- ALIER, R., *L'òpera a Barcelona al segle XVIII*, Institut d'Estudis Catalans, Societat Catalana de Musicologia, Barcelona, 1990.
- ANGLÈS, H., *Monodia cortesana trobadoresca, seixanta-quatre transcripcions inèdites de Mn. Higiní Anglès a cura d'Antoni Rossell*, Diputació de Barcelona, Barcelona, 1986.
- ANGLÈS, H., *La música en la Corte de Carlos V*, vol.I i II, CSIC, Barcelona, 1a. ed. 1944, 1984.
- AVIÑOA, X. (coord). *Història de la Música Catalana, Valenciana i Balear*. Vols I - X. Barcelona, eds 62, 1998 - 2003.
- BALLESTER, J., "Retablos Marianos Tardomedievales con ángeles músicos procedentes del antiguo reino de Aragón. Catálogo", *Revista de Musicología*, vol. XIII, núm. 1, Madrid, 1990.
- BONASTRE, F., "El Barroc musical a Catalunya", a *El barroc català*, actes de les jornades celebrades a Girona 17-19/XIV/1987, Quaderns Crema, Barcelona, 1989.
- BONASTRE, F.; CORTÈS, F. (coords). *Història Crítica de la Música Catalana*. Universitat Autònoma de Barcelona Servei de Publicacions, 2009.
- CASARES RODICIO, E. y Alonso González, C. *La música española en el siglo XIX*, Universidad de Oviedo, Gijón, 1995.
- CASARES RODICIO, E. (Director i coordinador), *Diccionario de la Música Española e Hispanoamericana*, SGAE, Madrid, 1999-2000.
- CLIMENT, J., *Historia de la música contemporánea valenciana*, Valencia, 1978.
- CORTES, FRANCESC. *Història de la música a Catalunya*. Barcelona, Editorial Base, 2012.
- CORTES, FRANCESC. *Felip Pedrell a la Biblioteca de Catalunya*. Barcelona, Generalitat de Catalunya - Biblioteca de Catalunya, 2017. <https://botiga.bnc.cat/?product=felip-pedrell-a-la-biblioteca-de-catalunya>
- CRIVILLÉ, J., *Historia de la música española (7). El folklore musical*, Alianza, Madrid, 1988.
- DAUFÍ, X., "Bases para el estudio de la historia del oratorio en Catalunya en el siglo XVIII" *Revista de Musicología*, XXVI, nº 1, 2003, pp. 207-231.
- DAUFÍ, X., *Els oratoris de Francesc Queralt (1740-1825). Història de l'oratori a Catalunya al segle XVIII*, Institut d'Estudis Ilerdencs - Diputació de Lleida, Lleida, 2004.
- DAUFÍ, X., "Els oratoris catalans de finals del segle XVIII i principis del XIX com a elements receptors del classicisme musical" *Recerca musicològica*, XVI, 2006, pp. 65-96.
- DAUFÍ, X., "Study on the Decrease in Production of Oratorio in Catalonia in the Last Decades of the Eighteenth Century and the First Decades of the Nineteenth Century" *Revista de Musicología*, XXXVI, n°s 1-2, 2013, pp. 171-188.
- Estudios sobre Ferran Sor*, Luis Gásser (ed.), ICCMU, Colección Música Hispana Textos, Madrid, 2003.
- FALLA, Manuel de, *Escritos sobre música y músicos*, Espasa Calpe, Madrid, 1950 (nueva ed. 1988).
- FERNANDEZ DE LA CUESTA, I., *Historia de la música española (1). Desde los orígenes hasta el "ars nova"*, Alianza, Madrid, 1988.
- GARRIGOSA, J., *Catálogo de los manuscritos e impresos musicales del Archivo Histórico Nacional y del Archivo de la Corona de Aragón*, Dirección General de Bellas Artes y Archivos, Ministerio de Cultura, Madrid, 1994.

GOMEZ, Ma.C., *La Música en la Casa Real Catalano-Aragonesa 1336-1442*, vol. I i II, Antoni Bosch editor, Barcelona, 1979.

GOMEZ, Ma.C., *La Música Medieval*, Dopesa 31, Barcelona, 1980.

GONZALEZ VALLE, J.V., *Tradición y progreso en los maestros de música de las catedrales de Zaragoza durante el siglo XVIII*, Estudios de Musicología aragonesa, pórtico, Zaragoza, 1977.

GREGORI, J.M., "Els mestres de cant de la seu de Barcelona en el Renaixement", *Recerca Musicològica*, IV, UAB, Barcelona, 1984.

HOPIN, R. H., *La música medieval*, Akal, Madrid, 1991.

JAMBOU, L., *Evolución del órgano español. Siglos XVI-XVIII*, vol. I i II, Ethos-Música núm.2, Universidad de Oviedo, Oviedo, 1988.

KARP, Th., *The Polyphony of Saint Martial and Santiago de Compostela*, Clarendon Press, Oxford, 1992, 2 vols.

La Capilla Real de los Austrias, Fundación Carlos de Amberes, Madrid, 2001.

La Música española en el siglo XIX, Universidad de Oviedo servicio de publ., colec. Estudios Sociales Iberoamericanos núm. 4, Oviedo, 1995.

LOPEZ-CALO, J., *Historia de la Música española.(3) Siglo XVII*, Alianza, Madrid, 1983.

MARCO, T., *Historia de la música española (6). Siglo XX*, Alianza, Madrid, 1989.

MARTÍN MORENO, A., *Historia de la música española (4). Siglo XVIII*, Alianza, Madrid, 1985.

MEDINA, A., "Primeras oleadas vanguardistas en el área de Madrid" en *Actas del Congreso Internacional "España en la Música de Occidente"*, serv. Publ del Ministerio de Cultura, Madrid, 1987, vol. 2, p.369.

MITJANA, R., *Historia de la Música en España*, Centro de Documentación Musical, INAEM, Ministerio de Cultura, Madrid, 1993.

PAVIA, J., *La música a la catedral de Barcelona, durant el segle XVII*, Fundació Vives Casajuana, ed. Rafael Dalmau, Barcelona, 1986.

QUEROL, M., *Los orígenes del Barroco Musical español*, Piles, ed. de música, València, 1982.

RIQUER, M. de, *Los Trovadores*, vol I,II i III, Ariel, Barcelona, 1992.

ROSSELL, A., *El cant dels trobadors*, Ajuntament de Castelló d'Empúries, Barcelona, 1989.

RUBIO, S., *Historia de la música española (2). Desde el "ars nova" hasta 1600*, Alianza, Madrid, 1988.

SALAZAR, A., *La música contemporánea en España* (2 vols.), Ethos Música, Serv. Publ. de la Univ. De Oviedo, 1982.

STEVENSON, R., *La música en las catedrales españolas del Siglo de Oro*, Alianza, Madrid, 1993.

The New Grove Dictionary of Music and Musicians, 20 vols., Macmillan Publishers Limited, London. Edición on-line consultable des de les Biblioteques de la UAB.

VELA DEL CAMPO, JUAN ÁNGEL. *Historia de la música en España e Hispanoamérica*. 8 vols. Fondo de Cultura Económica. (*De los orígenes hasta c. 1470; De los Reyes Católicos a Felipe II; La música en el siglo XVII; La música en el siglo XVIII; La música en España en el siglo XIX; La música en Hispanoamérica en el siglo XIX; La música en Hispanoamérica en el siglo XX.*)

Programari

No hi ha programa específic